

LA FERRITXA DEL GLORIÓS MÀRTIR SANT DANIEL

PEP VILA

En la famosa enciclopèdia de Joan Amades: *Costumari Català* (vol. III, Salvat, Barcelona, 1983, reimpressió, p. 184) llegim el que segueix sobre la vida i obra de Sant Daniel, protector celestial, venerat en el monestir benedictí que duu el mateix nom, del qual ara en celebrem el mil·lenari, situat a la vall que la majoria dels gironins coneixen:

Sant Daniel, dia 24 de març. «Venerat al llogaret de Sant Daniel, immediat a la ciutat de Girona. Segons la tradició, era armeni i els sarraïns el van escapçar a Arles en temps de la invasió de la Septimània pels moros, l'any 888. Com que el seu cos obrava miracles, el cabdill àrab va manar que fos destruït. Uns cristians se'l van emportar per tal de salvar-lo, i en arribar a la Vall Tenebrosa, tocant a Girona, el van enterrar dins d'una cova. Més tard, allí mateix fou aixecat un convent de monges benetes, que van propagar el culte al sant. Hom atribueix nombroses virtuts remeires a la *ferritxa de Sant Daniel* que les monges venen posada dins de bossetes en tal dia com avui. De Girona hi anava molta gent àvida de comprar-ne. La tal ferritxa és la terra rogenca de la cova o cripta que va servir de sepulcre del sant màrtir, fins que el seu cos fos traslladat a un magnífic sarcòfag molt historiat, obrat expressament per un dels escultors de més fama”.

Cal dir que he intentat, sense resultat, saber més coses d'aquesta tradició casolana, més enllà de la ballada de sardanes que s'organitzava durant la festa del sant. La memòria és curta i la gent del lloc als quals els vaig preguntar, no m'ho han sabut explicar. Aquesta cova, amb terres de compostos fèrrics, la podem situar dintre del propi monestir on la tradició afirmava que el sant estava enterrat. En la celebració d'aquesta diada es feien altres actes? Hi havia proves de l'efectivitat d'aquest remei?

ORDE DE PENDRER

LA FARRITJA DEL GLORIOS MARTIR

SANT DANIEL, FET EN SON MONASTIR DE GERONA.

LA Persona que tindrà devoció de pendrer dita Farritja, deu primerament tenir devoció al dit Sant, y estar ab ferma esperanza la curará, y estant en dejú, pendrá los tres primers dias los tres papers petits, y després los demés, prenent una poca de hostia mullada y posada dins de una cullera, posará la Farritja, y després de embolicada hi posará un poch de ví blanch, ó malvesia; y nos pot menjár cosa de llét ni fruita, ni ansiám; y després te de pendrer alguna cosa per purgarse, y aixís li farà profit.

D'aquesta rica tradició remeiera de caràcter popular, encara mal explorada, s'ha conservat una estampeta orlada de finals del segle XIX, principis del XX, amb un boix allusiu en el qual es veu el Sant com trepitja un monstre de dos caps, un diable, prefiguració de les malures terrenals i eternes. Aquest prospecte explica les instruccions de com s'havia d'administrar, en dejú, la ferritxa, la medicina miraculosa, que servia per a curar molts mals. La terra que extreien, un cop reduïda, la donaven les monges benedictines a les persones que compraven aquest preparat. Perquè fes efecte, a més de tenir fe en el tractament, s'havia de prendre el polsim barrejat amb altres substàncies durant diversos dies.